

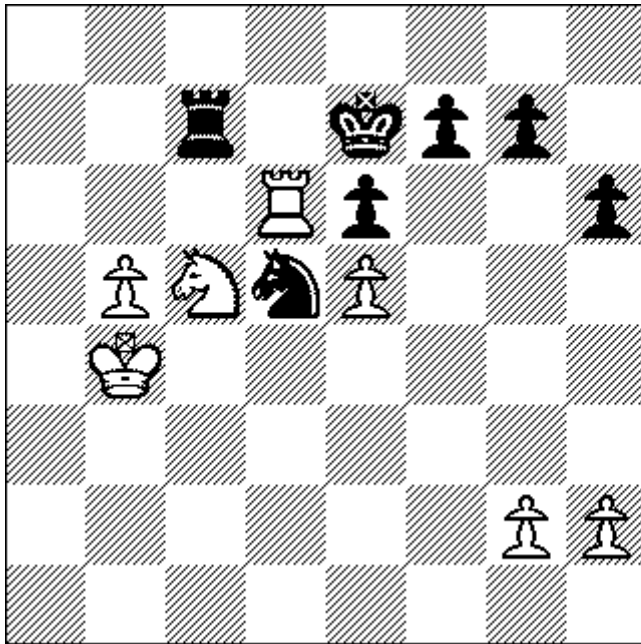
In de kaart gespeeld

Een heel enkele keer valt het niet mee om te schaken. Dan zie je bepaalde dingen niet, en zetten, die achter het bord heel logisch leken, blijken achteraf slecht gefundeerd te zijn. Een combinatie is net een zet te weinig doorberekend en dit heeft meteen fatale gevolgen. Waar het nu precies aan ligt is moeilijk te zeggen, maar soms gaat het gewoon niet. Je kunt dan zeggen dat je slecht in vorm was, of dat je geen geluk hebt gehad, maar de echte oorzaak is moeilijk te achterhalen. Het kan best zijn, dat men een dag later weer de sterren van de hemel speelt. Wie schaakt, is waarschijnlijk bekend met dit fenomeen en heeft hier mee leren leven. Dit is nu eenmaal een van de factoren die het spel zo interessant maakt. Als een partij helemaal is mislukt, dan is dit ook weer niet zo erg. De volgende keer heeft de tegenstander misschien wel pech.

Dit merkwaardige gebeuren, waar de ene speler meer last van heeft dan de ander, komt men bij meer sporten tegen. Het is dus geen uit de lucht gevallen ziekte waar alleen schakers last van hebben. Schaken is nu eenmaal een topsport die een maximum aan concentratie vereist. Als die concentratie een keer wat minder is, kan men dat zien aan het spel. In een wereld, waarin de concurrentie zeker zo hevig is als op een te krappe arbeidsmarkt is de stressbestendige speler ongetwijfeld in het voordeel. Het is niet voor niets dat er spelers zijn die de tegenstander met de lichaamstaal zenuwachtig proberen te maken. Er is echter nog een aspect van het schaken dat verantwoordelijk is voor de nodige verrassingen. Want, hoe graag de grootmeesters het ook zouden willen, ook zij kunnen nooit alle zetten van tevoren berekenen. Er zijn sterke computers die een stuk verder komen, maar dat betekent nog niet, dat ze ook goed spelen. Een speler moet dus binnen een bepaalde tijd kijken wat er belangrijk is en wat niet. Deze tijd kan per partij verschillen, want een partij is nooit even lang. Bij lange partijen loopt een speler dus al snel kans op het eind in tijdnood te komen. Een menselijke speler denkt ook nooit even lang na over een zet. Bepaalde openingszetten speelt men vlug, maar als er stevig gerekend moet worden kan er rustig enige tijd worden uitgetrokken. Bij al deze factoren, die perfect in balans moeten zijn om optimaal te presteren, gaat er natuurlijk gemakkelijk iets mis. De partij die nu volgt, geeft hier een beeld van. Kramnik, die steeds al wat minder ruimte heeft, dwingt zijn tegenstander tot een voortzetting die voordeel brengt aan de verkeerde persoon....

N.Short-V.Kramnik, Amsterdam 1993

1.e4 c5 2.Pf3 Pc6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 Pf6 5.Pc3 d6 6.Lg5 (De uitermate gevaarlijke Rauzer variant van de Siciliaanse opening.) 6...e6 7.Dd2 a6 8.0-0-0 h6 9.Le3 Ld7 10.f4 b5 11.Ld3 Le7 12.Kb1 0-0 13.Thf1 Pg4 14.Pxc6 Lxc6 15.Lg1 Pf6 16.e5 dxe5 17.fxe5 Pd7 18.Ld4 Lc5 19.Le4 Dc7 20.Lxc6 Dxc6 21.Tf4 Dc7 22.Lxc5 Pxc5 23.Dd6 Tac8 (De laatste zet van zwart ziet er niet uit als een grote fout, maar is toch niet geweldig. Zwart verliest nu de controle over het veld d7.) 24.Dxc7 Txc7 25.Tfd4 Tb8 26.b4 Pb7 27.Pe4 Kf8 28.Kb2 Ke7 29.a3 Td8 (Wit krijgt nu een mooi veld voor zijn paard. Ook kan hij zijn pionnenmeerderheid op de damevleugel nu gemakkelijker laten opstoten.) 30.Txd8 Pxd8 31.Pc5 a5 32.c4 axb4 33.axb4 bxc4 34.Kc3 Pc6 35.Te1 Pa7 36.Kxc4 Kd8 37.Td1+ Ke7 38.b5 Pc8 39.Kb4 Pb6 40.Td6 Pd5+ (Zie diagram. Zwart heeft het moeilijk, omdat hij nog geen vrijpion heeft gemaakt en wit wel.

Van 41.Kc4 Pe3+ wordt wit niet beter, want zwart kan dan wel schaakjes blijven geven. Wit is dus gedwongen iets anders te bedenken.) 41.Txd5! 1-0 Kramnik gaf de partij hier op, maar er moet nog heel wat gedaan worden voor de winst, bijvoorbeeld: 41...exd5 42.b6 Tc8 43.Kb5 f6 44.Pa6 fxe5 45.b7 Tf8 46.b8D Txb8 47.Pxb8 Kd6 48.Kb4 Wit moet de centrumpionnen nu met koning en paard kunnen tegenhouden, waarna het gevaar geweken is.